

Motion till riksdagen 2011/12:K305

av Mikael Oscarsson (KD)

Offentlighet kring svenska Stasispioner

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om offentliggörande av uppgifter kring svenska Stasispioner.

Motivering

I samband med DDR:s undergång kom amerikanska underrättelsetjänsten CIA över östtyska register om kontrakterade Stasispioner runt om i världen. Fortfarande finns ett omfattande arkivmaterial i Berlin, men material överlämnades också till de länder där de östtyska spionerna hade opererat under kalla kriget. I Sveriges fall fanns även svenskar som hade samarbetat med Stasi i materialet. Enligt uppgift ska Sveriges regering redan 1990 ha tagit emot en omfattande lista med "kultur- och mediepersonligheter" som var upptagna som medlöpare eller kollaboratörer i Stasis register.

Det svenska Stasiarkivet har länge hållits hemligstämplat av Säpo. Europaparlamentet har dock antagit en resolution om att arkiven bör öppnas för forskning, och genom en regeringsdom under 2010 har professor Birgitta Almgren kunnat inleda forskning på det svenska materialet. Detta sker inom ramen för ett projekt vid Södertörn om hur diktaturer kan infiltrera ett öppet samhälle som Sveriges. Att på så sätt blotta totalitära idéer och strukturer är viktigt inför framtiden och för att vi ska kunna göra upp med vårt förflutna.

Enligt uppgift ska dock professor Almgren ha förbjudits att, med hot om fängelse, avslöja namnen på de namngivna svenskar som samarbetade med Stasi. Så mycket har dock avslöjats som att det främst rörde sig om "unga idealister" inom näringsliv, medier och akademi – med möjligheter att en dag bli tunga svenska makthavare. Även politik och rättsväsen var berört.

Fel! Okänt namn på

Sverige behöver alltså göra upp med sin historia från det kalla krigets dagar. Vi får inte sopa problematiska relationer till totalitära diktaturer och ideologier under mattan.

Som situationen tillåts att bli väcks nu misstankar mot journalister, kulturpersonligheter och akademiker – men även politiker och jurister – när man i olika situationer blir varse att de haft en relation till DDR, exempelvis genom någon form av utbyte. Självklart ska ingen anses skyldig förrän motsatsen bevisats, men det är också angeläget – för dem som verkligen är oskyldiga – att människor kan rentväs från varje misstanke.

Genom att offentliggöra namnen får dessa personer möjlighet att förklara sig.

Sverige har en alltför lång lista av liknande situationer där närhistoriens skamfläckar sopats under mattan. Det har gällt exempelvis tvångssteriliseringarna. Men utan att möta det svåra finns ingen möjlighet till en försonings- och helandeprocess.

Stockholm den 28 september 2011

Mikael Oscarsson (KD)